

ОСНОВНІ НАПРЯМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ПРАЦІВНИКІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ

MAIN AREAS OF LIFE SAFETY NATIONAL POLICE

Михайлова Ю.О.,

кандидат юридичних наук,

старший науковий співробітник

*науково-дослідної лабораторії з проблем протидії злочинності
Харківського національного університету внутрішніх справ*

У статті охарактеризовано основні фактори, під дією яких порушується безпека життєдіяльності поліцейських. Визначено основні напрями забезпечення безпеки життєдіяльності працівників Національної поліції України.

Ключові слова: безпека, забезпечення безпеки, безпека життєдіяльності, поліцейський, Національна поліція України.

В статье охарактеризованы основные факторы, под действием которых нарушается безопасность жизнедеятельности полицейских. Определены основные направления обеспечения безопасности жизнедеятельности работников Национальной полиции Украины.

Ключевые слова: безопасность, обеспечение безопасности, безопасность жизнедеятельности, полицейский, Национальная полиция Украины.

The article describes the main factors under the influence of which is disrupted life safety of police officers. The main areas of life safety of employees of the National Police of Ukraine.

Key words: safety, security, life safety, police, National Police of Ukraine.

Актуальність теми. Сучасна соціально-економічна та політична ситуація в Україні об'єктивно зумовлює процеси реформування в органах внутрішніх справ (далі – ОВС), які спрямовані на покращення, підвищення ефективності, реорганізацію існуючої системи та її трансформацію в поліцейську систему нового типу. У ході реформи системи органів внутрішніх справ в Україні було створено Національну поліцію України. Проте поява нового центрального органу виконавчої влади України не означає, що «старі» проблеми, які були актуальними та потребували особливої уваги для правоохоронців, зникли чи були вирішені одним лише прийняттям Закону України «Про Національну поліцію» [1].

Як відомо, для будь-якого підприємства, установи, організації стан безпеки її персоналу визнається одним із важливих критеріїв і показників ефективності та якісної роботи. Не стане винятком й Національна поліція, адже від рівня правової захищеності поліцейського, його особистої безпеки буде залежати якість та ефективність роботи всієї Національної поліції. Для успішного виконання поліцейськими покладених на них завдань необхідне не лише підвищення їх бойової готовності, а й створення дієвих гарантій їхньої безпечної життєдіяльності.

Виклад основного матеріалу. Окремі питання безпеки, збереження життя та здоров'я людей під час професійної діяльності завжди перебували в центрі уваги як науковців, так і практичних працівників сфери управління персоналом. Вагомим є внесок у розробку цієї проблеми таких відомих вітчизняних і зарубіжних учених, як В.Б. Авер'янов, О.І. Адаєва, М.І. Ануфрієв, О.М. Бандурка, Д.М. Бахрах, Ю.П. Битяк, Т.С. Вайда, В.С. Венедиктов, І.В. Власенко, С.В. Городянко,

І.П. Голосніченко, В.І. Дердін, Є.В. Додін, М.І. Іншин, І.М. Конопльова, Р.У. Концелідзе, Ю.В. Корнеєв, О.Г. Косова, О.Я. Лапка, Н.П. Матюхіна, Р.С. Мельник, О.В. Негодченко, О.Ю. Синявська, А.А. Стародубцев, О.В. Шакірова, В.О. Шамрай, І.К. Шаша, В.Д. Шиян, Ю.С. Шемшученко. Однак нині в Україні бракує робіт, у яких би було визначено основні напрями забезпечення безпеки працівників Національної поліції.

Виклад основного матеріалу. Питанням забезпечення безпеки життєдіяльності працівників поліції, підготовки персоналу до екстремальних умов несення служби, стратегії захисту життя та збереження здоров'я повинно надаватися пріоритетне значення, оскільки підвищені ризик і небезпека є невід'ємними складовими професійної діяльності поліцейських. Однак неможливо створити надійний механізм забезпечення безпеки життєдіяльності персоналу поліції без визначення та вивчення основних небезпек, причин і факторів, які призводять до трагічних випадків під час виконання працівниками своїх професійних обов'язків.

Розглядаючи основні фактори, під дією яких порушується безпека життєдіяльності поліцейських, доцільно розмежовувати їх на дві групи: перша – це фактори, що залежать від поліцейського; друга – фактори, які з ним безпосередньо не пов'язані. Однак одразу треба сказати, що в багатьох випадках існує безпосередня залежність між причинами й умовами першої та другої груп, тобто існують так звані комбіновані фактори.

До основних факторів, що залежать від поліцейського, можна віднести такі: недосвідченість, недостатній рівень професійної підготовки, недбалість і безпечність, хибне сприйняття інформації, психоемоційне й фізичне перевантаження, переоцінка

власних сил і можливостей, неякісно проведені дії, порушення вимог дисципліни й законності.

Основними факторами зниження рівня безпеки, що не пов'язані з працівником поліції, варто назвати юридичні фактори, які полягають у недосконалому нормативно-правовому забезпеченні безпеки життєдіяльності поліцейського, а також організаційні фактори, спричинені слабкою або неякісною організацією навчально-методичного, науково-методологічного, кадрового, психолого-педагогічного, фінансового, матеріально-технічного, інформаційного, соціально-правового забезпечення.

Оскільки перераховані вище фактори ми умовно поділили на дві групи, можна зробити висновок, що й сам процес забезпечення безпеки життєдіяльності працівників поліції може бути реалізовано на двох рівнях.

Перший – це діяльність уповноважених суб'єктів, яка передбачає створення відповідних умов для запобігання загрозам і небезпекам, створення надійної й дієвої системи навчання стратегії, тактики та методів забезпечення особистої безпеки, професійного захисту особового складу [2, с. 259–260]. Як правило, розглядаючи цей рівень, говорять про пасивну безпеку, яка значною мірою не залежить від працівника. В ідеальному вигляді на суб'єктів покладено завдання вивчення, узагальнення й обліку певного комплексу небезпек, заходів і способів захисту від них, а також уміння організувати захисний комплекс у будь-якому місці й ситуації. Окрім цього, суб'єкти повинні враховувати не тільки заходи захисту, а й провадження превентивних дій (послаблення, усунення, попередження, зменшення масштабів впливу).

Оскільки особиста безпека визначається переважно особистими діями й установками, провідна роль на цьому рівні належить також заходам соціально-психологічного й навчально-виховного характеру. На перший план висувається виховна, пропагандистська й навчальна робота, зростає значимість професійної підготовки, спеціального навчання стратегії, тактики та прийомів забезпечення особистої безпеки, надається психологічна допомога працівникам поліції.

Саме від ефективності реалізації відповідних заходів на першому рівні буде залежати ефективність заходів забезпечення безпеки на другому рівні. Другий рівень – це діяльність самих працівників поліції щодо забезпечення особистої безпеки. Тобто на цьому рівні зрозумілим стає, як діяльність самих працівників впливає на їх стан захищеності. У цьому разі говорять про активну безпеку, яка цілком залежить від працівника поліції, його психологічного стану, морально суб'єктивного світогляду, професійно-психологічної готовності й міжособистісних стосунків у колективі.

З метою кращого розуміння сутності процесу забезпечення безпеки життєдіяльності поліцейських, а також механізму впровадження й реалізації всіх вищезазначених заходів на кожному з рівнів, необхідно розглянути цей процес у двох основних напрямках.

Враховуючи перераховані нами організаційні фактори, які знижують рівень безпеки, процес забезпечення безпеки життєдіяльності працівників поліції повинен бути спрямований на усунення або зменшення негативного впливу кожного із цих факторів. Тому вважаємо за доцільне визначити перший напрям як організаційно-управлінське забезпечення безпеки життєдіяльності працівників поліції.

Організаційно-управлінське забезпечення безпеки життєдіяльності поліцейського – це система науково-методологічних, навчально-методичних, кадрових, психологічних, матеріально-технічних та інших заходів, спрямованих на усунення небезпечних для життя, здоров'я, честі, гідності й недоторканості працівників поліції факторів як під час виконання ними своїх службових завдань та обов'язків, так і поза службою.

Загальною метою організаційно-управлінського забезпечення безпеки життєдіяльності працівників поліції є забезпечення їх природних прав на життя, здоров'я, честь, гідність і недоторканність.

Таким чином, організаційно-управлінське забезпечення безпеки життєдіяльності поліцейських складається з таких елементів, як навчально-методичне забезпечення, науково-методологічне, кадрове забезпечення, психолого-педагогічне забезпечення, фінансове й матеріально-технічне забезпечення, інформаційне забезпечення, соціально-правове забезпечення безпеки життєдіяльності працівників поліції.

Другий напрям у механізмі захисту – це нормативно-правове забезпечення безпеки життєдіяльності працівників Національної поліції. Нормативно-правове забезпечення безпеки життєдіяльності працівників поліції – це сукупність усіх юридичних засобів, прийомів, способів, за допомогою яких суб'єкти забезпечення безпеки життєдіяльності регулюють відносини в цій сфері. Основне місце у формуванні цього напрямку належить нормативно-правовим актам і нормативним приписам. Метою нормативно-правового забезпечення безпеки життєдіяльності поліцейських є створення й закріплення ефективного правового механізму, здатного забезпечити оптимальну процедуру розробки та реалізації відповідних організаційно-управлінських рішень.

Висновки. На нашу думку, досягнути найбільш оптимального стану захищеності, коли всі можливі фактори небезпеки буде зведено до мінімуму, а сам працівник поліції зможе зважено підійти до забезпечення особистої безпеки, можливо лише за умови поєднання обох напрямів та ефективного впровадження на кожному рівні всіх вищезазначених заходів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Про Національну поліцію : Закон України від 2 липня 2015 р. № 580-XIII // Відомості Верховної Ради України. – 2015. – № 40–41. – Ст. 379.
2. Матюхіна Н.П. Управління персоналом органів внутрішніх справ України : організаційно-правові засади : дис. ... докт. юрид. наук : спец. 12.00.07 / Н.П. Матюхіна. – Х., 2002. – 420 с.